سلطان جان کلیوال ۲۰۱۸/۰۹/۰۲

روسان ولی د طالبانو سر نژدی کیدل غواړی؟

ښای چی د ټولی نړی انسانان دځینو خاصو پیښو د نه هیرولو په برخه کی سره ورته والی ولری. یعنی تقریباً ټول بنیادم هم د نورو له خوا د دوی سره مرسته او هم د هغوی سره ظلم او تیری نه یواځی دا چی هیرولی نه شی بلکی ډیر کرت لیدل شویدی چی دا د نورو له خوا د تر سره شوی نیکی او یا بدی یاد د دوی اولادونو او حتی د اولادونو، اولاد ته هم ور پاتی شوی او د موقع سره سم یی ورته عکس العمل له ځانه ښوولی دی.

د دی خبری د ثبوت د پاره زما په خیال د کوم مشخص مثال راوړلو ته اړتیا ځکه نشته چی ټول بشری تاریخ له همدی انتقام او غچ اخستنی څخه ډک دی او هر څوک یی په هره زمانه کی په اسانی سره په زرګونو نمونی لیدلی او میندلی شی.

دا زمونږ د زمانی خبره ده چی د دویم نړیوالی جګړی را وروسته نړۍ دوه قطبه شوله. یوی لوری ته د امریکا د متحده ایالات او د هغه نورو غربی ملګرو دولتونو د (غربی) بلاک په نوم قرار در لود او بلی خواته د وخت د شوروی اتحاد د دولت په مشری د سوسیالیستی کمپ هیوادونو د (شرقی) بلاک په نوم قرار درلود. دی دواړو بلاکونو په نړیواله سویه د خپلو ګټو د ساتنی د پاره د ساړه جنګ تبلیغاتی او په غیر مستقیمه توګه تسلیحاتی مبارزه یو د بل په وړاندی پیل کړله چی ځنی مهمی پیښی یی چی د ټولی نړی په سیاسی او اقتصادی وضعیت یی په شلمه او روانه یویشتمه پیړی کی لوی اثر اچولی دی دادی:

لومړی ـ د ویتنام او امریکی جګړه:

دا جګړه په ۱۹۵۵ کال کی د غربی بلاک له خوا پیل شوه او تر ۱۹۷۵ کال پوری روانه وه خو د امریکا دولت په مستقیمه توګه د جنوبی ویتنام د قوتونو په ملاتړ د شمالی کمونست ویتنام د قواو په مقابله کی د جولای د میاشتی په (۲۸) کال (۱۹۶۵) عیسوی کی په جګړه کی ورګډ شو او تر (۱۹۷۱ع) کاله پوری د زرګونو انسانانو تر وژلو اود واړو خواو ته د بی حسابه مالی تاوانونو تر اړولو ورسته په مستقیم توګه جګړه د امریکی په ماتی او د ویتنام د دولت په بری سره پای ته ورسیده. اساسی پوښتنه داده چی د ویتنام په څیر یو غریب او ناتوانه دولت څنګه و کولای شول چی د امریکی په څیر یوه نړیوال زبرځواک ته ماتی ورکړی؟ ځواب ډیر ساده دی او هغه داچی په دی جنګ کی په غیر مستقیمه توګه د وخت د شوروی اتحاد ډیره لویه برخه وه او د چین کمونست رژیم یی هم تر ډیره حده

ارسال مقالات: info@arianafghanistan.com و یا spineghar@gmail.com

ملګرتیا کوله، او نتیجه دا شوه چې د امریکا امپریالیستي زبرځواک ، د شوروي د کمونیستي زبرځواک له خوا د ماتې سره مخامخ شو او امریکا دې ته مجبوره شوه چې تر شا شي او خپله ماتې ومني.

دویم ــ د مصرنه د روسي متخصیصینو ویستل:

شوروي دولت په پراخه اندازه د عربي هیوادونو لورې ته خپل پام اړولی و او په زیاته پیمانه یې په عربي شتمنه نړۍ کې نفوذ میندلی و. تر ټولو زیات لاس یې د جمال عبدالناصر په مشرۍ د مصر په دولت کې لروده. کله چې انورالسادات د جمال ناصر ځای ونیو د یوه کال قدرت اخستنې وروسته یې د نیویارک ټایمز د خبر له مخې د(۱۹۷۲ ع)کال د جولای په(۲۱) نیټه یې (۵۰۰۰) نظامي مشاورین او (۱۱۰۰۰) نور نظامي متخصیصین له مصر څخه و ویستل او په دې توګه یې په عربي نړۍ کې د شوروي نفوذ ته ډېره قوي ضربه ورکړله. د هماغه وخت تحلیل په پراخه توګه داسې و، چې جمهوررئیس سادات چې په لومړیو کې د (کې جي بي) ملګری ګڼل کیده د (سي آی ای) اجنټ او یا هم یو قوي نشنلست و ګڼل شو او د امریکا په مرسته یې په عربي نړۍ کې د شوروي اتحاد پرمختګ ته لوی زیان ورساوه او دا په حقیقت کې د امریکا یو انتقا مي ګزا و چې شوروي ته یې ورکړ.

د دې تر څنګ د افغانستان د لومړي جمهوریت سقوط هم د همدې دوه زبرځواکونو د مقابلو او زور ازمایلو په نتیجه کې را منځ ته شو، چې لا تر اوسه یې افغان ولس د ستمونو په اور کې سوځي.

دریم ـ په افغانستان کې د شوروي ماتې او کډوېډل:

د جمهوري نظام تر سقوط وروسته په افغانستان کې د مجاهدینو تر برې پورې ټول زعماتونه د شوروي له خوا جوړیدل او له منځه تلل، که څه هم لا په نړۍ کې د افغانستان په نوم یو مستقل دولت موجود و او د افغانستان د دولت سره د نړیوالو اړیکې نه وې شلیدلې خو، دا اړیکې دومره سستې او سرې وې چې د افغانستان په نوم دولت تش د یو نوم نه اخوا نور هیڅ نه و. د روسانو تر پوځي مداخلې وروسته، چې د (۱۹۷۹ع) کال د دسمبر نه تر د (۱۹۸۹ع) کال د فبرورۍ پورې دوام وکړ، د امریکا دولت او د هغه غربي انډیوالانو ته ډېره ښه موقع په لاس ورکړله چې د شوروي دولت د نړیوالو قوانینو نه د یوه سر غړونکي قوت په توګه، نورې نړۍ ته هم ور وپیژني او په افغانستان کې د هغه د ماتولو د پاره حتی د بې طرفو هیوادونو ملاتړ هم تر د لاسه کړي. په افغانستان کې د شوروي تر نهو کالو پورې پوځي شتون دې بیچار ه او غریب هیواد ته دومره د سر او مال زیانونه ورسول چې په تیرو زرګونو کلونو کې ورته نه و رسیدلي. خو داچې هره جګړه یوه ورځ پای ته رسي، روس هم په افغانستان کې د امریکا په مستقیمه مرسته نه یواځې داچې مات شو او د افغانستان نه وتلو ته مجبور شو بلکې، په لنډ وخت کې د استبداد ځلې په پرله پسې توګه داسې و نړیدل چې له ګیډې نه یې ټول خوړل شوي هیوادونه یو په بل پسې را وولیدل او فدرالي دولت یې هم د ټوټه کیدو د ګواښ سره مخامخ شو.

وختونه تیر شول او د روس دولت د سختو حالاتو سره مخامخ شو. که و وایو چې بخت هم خپل کار کوي ډېر به نه یو خطا شوي. تقدیر ټوټه کیدونکي روس ته د پوتین په څیر رهبر په لاس ورکړ چې هر څه په بل ډول شول او ورو ورو د روس په نیم ژواندي بدن کې سارا و چلیده او په نسبتاً لنډ وخت کې هغه دې بیا دې مرحلې ته را و رسیده چې

په هماغه افغانستان کې چې د دوی ساه په کې وتو ته نژدې شوی وه بیا لاس وهنه کوی او غواړی چې خپل انتقام په همدې خاوره کې د امریکا او د هغه د نورو انډیوالانو نه واخلې.

شاید پوتین ته به دا هم ورپه یاد وی چې څنګه په تیر پرون کې د ننني طالبانو پلرونو(د جهادی تنظیمونو مشرانو) په سپینه مانۍ کې د رونالد ریګن سره د روس د ماتیدو په هکله خبری کولې. نن پوتین زیار باسی چې د افغان د نوو مجاهدو(طالبانو) سره د نورو نوو دوستانو په ګډون د روان کال د سپتمبر په څلورمه نیټه بې له دې چې د امریکا د دولت استازی پکې ګډون وکړی، او د افغان دولت ګډون هم په شک کې دی، یوه نوی غونډه کوی. دا بیخی څرګنده ده چې روس غواړی، د هماغو افغانانو په مرسته چې پرون یې دوی له خپلې خاورې نه وتلو ته مجبور کړل نن د همغو په زور د امریکې پوځې ټولګې د ناټو په شمول په ناکامه توګه د افغانستان له خاورې نه وتلو ته مجبور کاندی او د خپلو ماتو غاښونو انتقام بیرته له امریکې نه واخلې.

زه په دې باور یم چې تر څو زمونږ په څیر ساده ګان په دې دنیا کې شتون ولرې تر هغې پورې به د لویو قدرتونو او زبرځواکونو د انتقام اخستنې میدان همدا زمونږ خاوره وی او د نورو د زور ازمایلو په ډګر کې به زمونږ د ځوانانو ککرې خاورې کیږی. ماته د طالبانو سره د روسانو د ملګرتیا جوړیدل له همدې پرته نور هیڅ شی نه بریښې. دا چې څومره به دا تعبیر سم وی او څومره به ناسم وی وخت به یې را ته و ښای، خو تر څو چې مونږ را پوهیږو تر هغې به د نورو د ګټو د پاره خپل وطن ورانوو او خپلې لمنې ته به خپله اور ور اچوو، کله به یوه قدرت راته په غاړه کې پیړی اچولې وی او به هم بل او ورونه به یو پر بل وژنې.

پای